

Trong những “vòng xoáy” Hà Giang, Sơn La, Hoà Bình... làm cho đời sống niềm tin của công luận đối với giáo dục ngày càng suy giảm, nổi lên một luồng ý kiến: bãi bỏ kì thi tốt nghiệp THPT quốc gia, giao cho từng địa phương tự chịu trách nhiệm xét tốt nghiệp sau khi học sinh kết thúc chương trình lớp 12. Họ cũng nêu cách làm tốt nghiệp. Tuy nhiên, người nổi tiếng hay chuyên gia trong các lĩnh vực khác nhau thì nhìn nhận vấn đề giáo dục khác nhau. Tác giả đã từng phân tích dòng quan điểm này với một khoa học giáo dục^[1]. Ở đây chỉ xin mở rộng câu chuyện từ góc nhìn của hai lĩnh vực khác: nông sinh học và văn chương.

Nông sinh học: nhân tố giới hạn

Trong các nghiên cứu về sinh lý cây trồng, có một thuyết mang tên là “quy luật tối thiểu” (*law of the minimum*)

)

^[2]
. Quy luật này cho rằng năng suất cây trồng bị giới hạn bởi những yếu tố dinh dưỡng đầu tiên thiếu hụt. Để khám phá, cần bổ sung các nhân tố giới hạn này, thay vì cố gắng cải thiện các thành phần dinh dưỡng đã có đầy đủ (do chỉ gây thêm ô nhiễm hoặc phung phí). Vai trò của nhân tố giới hạn thường được biểu diễn dưới dạng hình vẽ một chiếc thùng gỗ chia thành các ngăn ghép dọc thân dài ngắn khác nhau: mức nước cao nhất trong thùng chỉ có thể đạt ngang với độ nhô của thành ghép thấp nhất. Đó chính là nhân tố giới hạn mức nước trong thùng.

Minimum

